

Online alcohol bestellen door jongeren

1. Inleiding

Sinds 1 juli 2021 gelden er strengere regels, beschreven in de Alcoholwet, voor de verkoop van alcohol aan consumenten via supermarkten, slijterijen, webshops en andere retailbedrijven. Zo moeten bedrijven die online alcoholhoudende dranken verkopen de leeftijd van de koper controleren, zowel bij de online aankoop als bij de bezorging.

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) houdt toezicht op deze nieuwe strengere regels. In de periode juli 2022 tot juli 2023 voerde de NVWA 223 inspecties uit gericht op het controleren van de leeftijd bij online verkoop van alcohol. Bij iedere aankoop van alcoholhoudende drank moet de verkoper de leeftijd van de klant controleren. Dit moet vóór de afronding van het aankoopproces gebeuren. Bij verkoop op afstand kan dit via een leeftijdsverificatiesysteem. Bij 86 inspecties werd een overtreding geconstateerd, waarbij er in 20 gevallen helemaal niet werd gecontroleerd en in 66 gevallen bevatte het leeftijdsverificatiesysteem onvolkomenheden. Daarnaast dient de verkoper de leeftijd van de klant te controleren bij de aflevering van alcoholhoudende dranken die online zijn besteld. Uit een pilot van de NVWA uitgevoerd in 2024 blijkt dat dit bij het merendeel nog niet (goed) gebeurt.

Om een beter beeld te krijgen van het online kopen van alcohol door jongeren – in hoeverre bestellen jongeren online alcohol en hoe verloopt het bestelproces - heeft de NVWA Breuer&IntraVal gevraagd hier onderzoek naar te doen. Hiervoor is in het najaar van 2024 een vragenlijst afgenomen onder jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 19 jaar. In totaal hebben 1.775 jongeren de vragenlijst ingevuld; 885 16-/17-jarigen en 890 18-/19-jarigen. Voor het verkrijgen van een representatief beeld van alle jongeren in Nederland (in deze leeftijd) is een weging toegepast op leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en regio.

In deze factsheet beschrijven we de belangrijkste resultaten. Deze resultaten worden daar waar mogelijk en relevant uitgesplitst naar de verschillende leeftijdscategorieën. Begonnen wordt met het vermelden van de belangrijkste resultaten.

2. Belangrijkste resultaten

- Een beperkt deel van de jongeren (8%) heeft het afgelopen jaar wel eens online alcohol besteld. De 18-/19-jarigen doen dit vaker dan de 16-/17-jarigen.
- De jongeren die online alcohol bestellen doen dit voornamelijk bij supermarkten (45%) en slijterijen (36%) en in mindere mate bij flitsbezorgers (16%) en bierkoeriers (12%).
- Tijdens het online bestelproces vindt de leeftijdscontrole met name plaats door het aanklikken dat je ouder bent dan 18 jaar en door het invullen van je leeftijd.
- Een vijfde van de jongeren die wel eens online alcohol hebben besteld zegt dat bij de laatste keer dat ze dat deden tijdens het online bestelproces op geen enkele manier hun leeftijd werd gecontroleerd.
- De jongeren laten de bestelling voornamelijk thuis bezorgen en nemen deze zelf in ontvangst (66%).

- Van de jongeren die de bestelling zelf in ontvangst hebben genomen, geeft twee vijfde aan dat de bezorger zonder naar de leeftijd of ID-bewijs te vragen de bestelling aan hun gaf. Bij eveneens twee vijfde vroeg de bezorger naar hun ID-bewijs, bij een vijfde naar de leeftijd en bij een tiende naar zowel leeftijd als ID-bewijs.
- Het grootste deel van de jongeren zegt hun eigen leeftijd te hebben genoemd en/of hun eigen ID-bewijs te hebben laten zien. Dit geldt zowel voor de 16-/17-jarigen als voor de 18-/19-jarigen.
- Bijna alle jongeren die hun eigen leeftijd hebben genoemd of hun eigen ID-bewijs hebben laten zien krijgen gewoon de hele bestelling van de bezorger. Bij enkele jongeren haalde de bezorger de alcohol uit de bestelling, vroeg de bezorger of iemand anders de bestelling kon aannemen en/of nam de bezorger de gehele bestelling weer mee.

3. Drinken en kopen alcohol

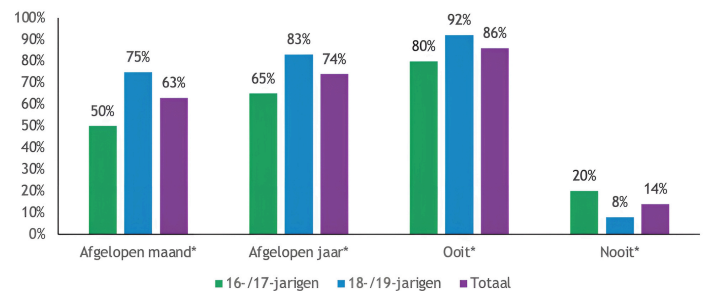
Drinken alcohol

Het overgrote deel van de jongeren zegt wel eens alcohol te hebben gedronken (86%; 1.525 jongeren). Twee derde (63%) heeft in de afgelopen maand alcohol gedronken, terwijl drie kwart (74%) dit in het afgelopen jaar (inclusief afgelopen maand) heeft gedaan.

De 16-/17-jarigen drinken minder vaak alcohol dan de 18-/19-jarigen. Van de 16-/17-jarigen dronk 50% in de afgelopen maand alcohol, 65% in het afgelopen jaar (inclusief afgelopen maand) en heeft 80% ooit wel eens alcohol gedronken (inclusief afgelopen maand en jaar).

Bij de 18-/19-jarigen liggen deze percentage hoger met 75% in de afgelopen maand alcohol, 83% in het afgelopen jaar (inclusief afgelopen maand) en 92% ooit (inclusief afgelopen maand en jaar).

Figuur 1 Gebruik alcohol, in % (N=1.775)

*Significant verschil tussen 16-/17-jarigen en 18-/19-jarigen, $p < 0.05$.

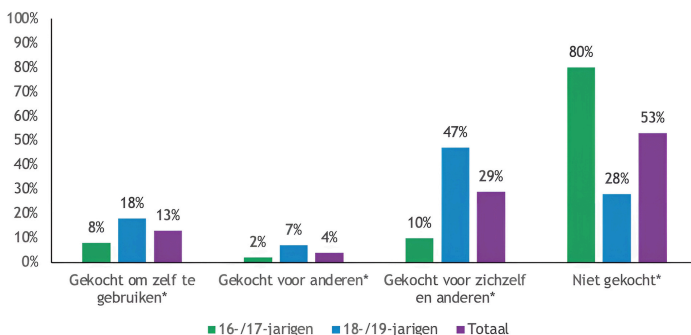
Kopen alcohol

We hebben de jongeren gevraagd of zij in het afgelopen jaar wel eens alcohol hebben gekocht voor zichzelf en/of voor anderen. In totaal kocht 13% (n=237) alleen alcohol voor eigen gebruik en 4% (n=77) alleen voor anderen. Tegelijkertijd kocht 29% (n=519) van de jongeren in het afgelopen jaar zowel voor zichzelf als voor anderen alcohol. Ruim de helft (53%; n=944) van de jongeren kocht geen alcohol in het afgelopen jaar.

Wanneer we kijken naar de 16-/17-jarigen, kocht 8% (n=69) alleen alcohol voor eigen gebruik en 2% (n=17) alleen voor anderen. Daarnaast kocht 10% (n=90) van deze leeftijdsgroep in het afgelopen jaar zowel voor zichzelf als voor anderen alcohol. Het merendeel van de 16-/17-jarigen 80% (n=684) kocht zelf geen alcohol.

Wat betreft de 18-/19-jarigen, kocht 18% (n=168) in het afgelopen jaar alleen alcohol voor zichzelf, 7% (n=60) alleen voor anderen, terwijl 47% (n=429) zowel voor zichzelf als voor anderen alcohol kocht. Ook kocht er een deel van de 18-/19-jarigen geen alcohol in het afgelopen jaar, namelijk 28% (n=260). De 18-/19-jarigen hebben in het afgelopen jaar vaker alcohol gekocht, voor zichzelf en/of voor anderen, dan 16-/17-jarigen.

Figuur 2 Kopen alcohol, in % (N=1.775)

*Significant verschil tussen 16-/17-jarigen en 18-/19-jarigen, $p < 0.05$.

Online alcohol bestellen door jongeren

Krijgen alcohol

Jongeren die in het afgelopen jaar wel eens alcohol hebben gedronken maar het zelf niet kochten (n=565; 398 16-/17-jarigen en 169 18-/19-jarigen) werd gevraagd hoe zij aan de alcohol komen. Zij blijken het voornamelijk van hun ouders (50%) en/of vrienden (47%) te krijgen. Onder krijgen wordt verstaan dat de jongere er zelf niet voor betaald. Wanneer iemand anders het voor hen koopt betalen ze wel zelf voor de alcoholhoudende dranken.

- Ik krijg het van mijn ouders (50%; 49% 16-/17-jarigen en 53% 18-/19-jarigen)
- Ik krijg het van mijn broer(s)/zus(sen) (6%; 6% 16-/17-jarigen en 5% 18-/19-jarigen)
- Ik krijg het van vrienden (47%; 45% 16-/17-jarigen en 53% 18-/19-jarigen)

- Ik krijg het van anderen die ik niet ken (8%; 10% 16-/17-jarigen en 5% 18-/19-jarigen)
- Mijn ouders kopen het voor mij (4%; 4% 16-/17-jarigen en 3% 18-/19-jarigen)
- Mijn broers(s)/zus(sen) kopen het voor mij (3%; 5% 16-/17-jarigen en 0% 18-/19-jarigen)

- Vrienden kopen het voor mij (21%; 25% 16-/17-jarigen en 10% 18-/19-jarigen)
- Anderen die ik niet ken kopen het voor mij (5%; 6% 16-/17-jarigen en 2% 18-/19-jarigen)
- Ik pak het stiekem thuis bij mijn ouders (2%; 3% 16-/17-jarigen en 0% 18-/19-jarigen)

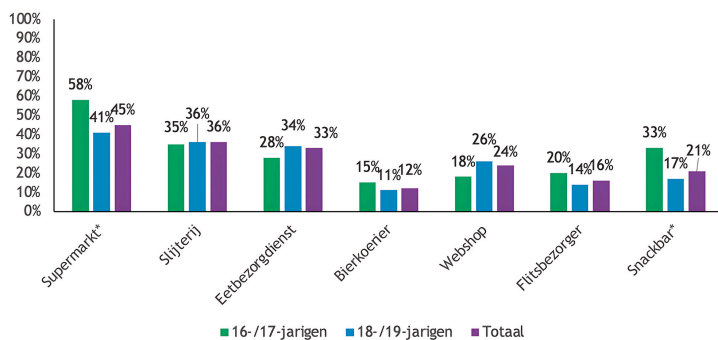
4. Online kopen alcohol

Online bestellen

De jongeren is gevraagd of zij het afgelopen jaar wel eens online alcohol hebben besteld. Een op de twaalf (8%, n=151) zegt dit inderdaad het afgelopen jaar te hebben gedaan. De 18-/19-jarigen hebben vaker online alcohol besteld dan de 16-/17-jarigen, 12% (n=112) versus 5% (n=39).

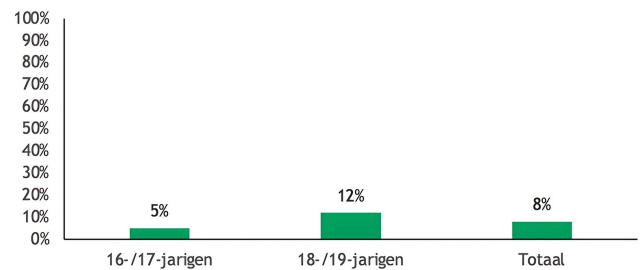
Jongeren die het afgelopen jaar wel eens online alcohol hebben besteld, doen dit voornamelijk bij supermarkten (45%) en slijterijen (36%) en in mindere mate bij flietsbezorgers (16%) en bierkoeriers (12%). Bij de 16-/17-jarigen bestaat de top 3 naast supermarkten en slijterijen uit snackbars, terwijl bij de 18-/19-jarigen de eetbezorgdiensten op nummer 3 staat.

Figuur 4 plekken waar jongeren het afgelopen jaar online alcohol hebben besteld, in % (n=151)

*Significant verschil tussen 16-/17-jarigen en 18-/19-jarigen, p < 0.05.

Figuur 3 Jongeren die het afgelopen jaar online alcohol hebben besteld, in % (N=1.775)*

*Significant verschil tussen 16-/17-jarigen en 18-/19-jarigen, p < 0.05.

Leeftijdscontrolle tijdens online bestelproces

Per locatie is vervolgens gevraagd hoe de laatste keer het online bestelproces is verlopen. De leeftijd van de jongeren werd op de volgende manieren gecontroleerd [1]:

- Invullen leeftijd (37%)
- Invullen geboortedatum (21%)
- Aanklikken jonger/ouder 18 jaar (40%)
- Inscannen/uploaden ID-bewijs (7%)
- Niet gevraagd naar leeftijd, geboortedatum of iets dergelijks (20%)

Het grootste deel van de jongeren (40%) geeft aan dat ze de laatste keer dat ze online alcohol bestelden moesten aanklikken of ze ouder of jonger zijn dan 18 jaar. Dit is met name het geval bij supermarkten, slijterijen, webshops en snackbars.

[1]: Sommige jongeren hebben op meerdere locaties online alcohol besteld, waar ze op verschillende manieren zijn gevraagd naar hun leeftijd.

Online alcohol bestellen door jongeren

Alle jongeren hebben vervolgens aangeklikt dat ze ouder zijn dan 18 jaar, dus ook de 16-/17-jarigen. Daarnaast geeft 37% van de jongeren aan dat ze hun leeftijd moesten invullen tijdens het online bestelproces.

De 16-/17-jarigen hebben hier voornamelijk een hogere leeftijd ingevuld, terwijl de 18-/19-jarigen hun eigen leeftijd invulden. Tot slot zegt een vijfde (20%) dat ze gedurende het online bestelproces niet naar hun leeftijd, geboortedatum of iets dergelijks zijn gevraagd. Dit gaven met name jongeren aan die wel eens online alcohol bestellen bij een supermarkt, eetbezorgdienst, bierkoerier en/of snackbar.

Leeftijdscontrole bij de bezorging

Vervolgens is gevraagd waar jongeren hun bestelling hebben laten bezorgen en of ze de bestelling zelf in ontvangst hebben genomen [2]:

- Thuis, zelf in ontvangst genomen (66%)
- Thuis, door iemand anders in ontvangst laten nemen (21%)
- Op een ander adres (bijvoorbeeld bij vrienden), zelf in ontvangst genomen (18%)
- Op een ander adres (bijvoorbeeld bij vrienden), door iemand anders in ontvangst laten nemen (12%)
- Op een afhaalpunt, zelf opgehaald (5%)
- Op een afhaalpunt, door iemand anders laten ophalen (0%)

Van de jongeren die de bestelling zelf in ontvangst hebben genomen (n=119; 29 16-/17-jarigen en 90 18-/19-jarigen):

Geeft twee vijfde (n=43; 14 16-/17-jarigen en 29 18-/19-jarigen) aan dat de bezorger zonder naar de leeftijd of ID-bewijs te vragen de bestelling aan hun gaf.

Bij eveneens twee vijfde (n=47; 9 16-/17-jarigen en 38 18-/19-jarigen) vroeg de bezorger naar hun ID-bewijs.

18?

Bij een vijfde (n=26; 6 16-/17-jarigen en 20 18-/19-jarigen) vroeg de bezorger naar de leeftijd.

Bij een tiende (n=12; 2 16-/17-jarigen en 10 18-/19-jarigen) vroeg de bezorger zowel naar leeftijd als ID-bewijs.

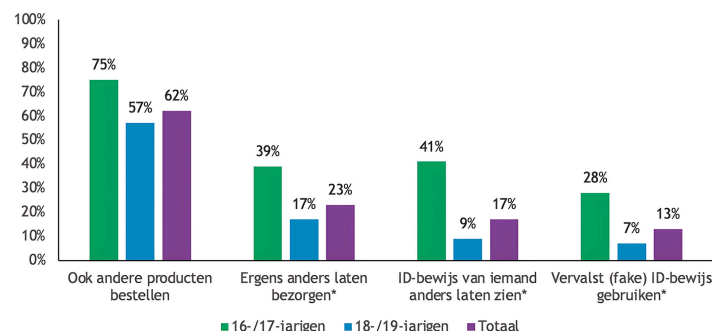
Het grootste deel van de jongeren (n=65) zegt hun eigen leeftijd te hebben genoemd en/of hun eigen ID-bewijs te hebben laten zien. Dit geldt zowel voor de 16-/17-jarigen (n=9) als voor de 18-/19-jarigen (n=56).

Van de jongeren die hun eigen leeftijd noemen of hun eigen ID-bewijs lieten zien, krijgt bijna iedereen (n=58; 6 16-/17-jarigen en 52 18-/19-jarigen) de bestelling inclusief alcohol van de bezorger. Bij vijf jongeren (2 16-/17-jarigen en 3 18-/19-jarigen) vroeg de bezorger of iemand anders de bestelling in ontvangst kon nemen, bij eveneens vijf jongeren (1 16-/17-jarige en 4 18-/19-jarigen) haalde de bezorger de alcohol uit de bestelling en bij één jongere (18-/19-jarige) nam de bezorger de bestelling weer mee terug.

Methoden en tactieken

Tot slot hebben we de jongeren gevraagd of zij wel eens bepaalde methoden c.q. tactieken gebruiken bij het online bestellen van alcohol. Het blijkt dat de jongste groep, de 16-/17-jarigen, dit vaker doet dan de 18-/19-jarigen. Zo laat 39% van de 16-/17-jarigen de bestelling wel eens ergens anders bezorgen (bijvoorbeeld in een park) tegenover 17% van de 18-/19-jarigen. Bij het laten zien van een ID-bewijs van iemand anders liggen deze percentages op 41% voor de 16-/17-jarigen en 17% voor de 18-/19-jarigen.

Figuur 5 Methodes en tactieken die jongeren toepassen bij het online bestellen van alcohol (n=151)

*Significant verschil tussen 16-/17-jarigen en 18-/19-jarigen, $p < 0.05$.

[2]: Sommige jongeren hebben op meerdere locaties online alcohol besteld en op verschillende plekken laten bezorgen.